

Sygn. akt III AUa 1926/15

## WYROK

### W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2016 r.

**Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych**

w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Staśkiewicz

Sędziowie: SSA Monika Kiwiorska-Pająk (spr.)

SSA Ireneusz Lejczak

Protokolant: Marcin Guzik

po rozpoznaniu w dniu 20 kwietnia 2016 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z wniosku **W. N.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.**

o wysokość emerytury

na skutek apelacji W. N.

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 29 czerwca 2015 r. sygn. akt IX U 781/15

**oddala apelację.**

## UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 czerwca 2015 r. Sąd Okręgowy we Wrocławiu oddalił odwołanie W. N. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 17 grudnia 2014 r. przyznającej wnioskodawczyni prawo do emerytury od 1 listopada 2014 r.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach:

W. N., ur. dnia (...), wniosek o prawo do emerytury złożyła po raz pierwszy dnia 24.07.1992 r. Wnioskodawczyni miała ustalone prawo do emerytury wcześniejszej dla pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki.

W dniu 26.11.2014 r. skarżąca złożyła wniosek o przyznanie emerytury po emeryturze. Pobierając emeryturę wcześniejszą dla pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki pracowała od 14.01.2000 r. do 31.10.2002 r. przez 33 miesiące w wymiarze 1/2 etatu.

Po ukończeniu 60 roku życia skarżąca nie wnioskowała do organu rentowego o przyznanie prawa do emerytury powszechnej licząc na to, iż ZUS uczyni to z urzędu. Ostatecznie jednak W. N. taki wniosek złożyła.

Od dnia 01.03.2014 r. podstawę wymiaru emerytury po podwyższeniu wskaźnikiem waloryzacji 101,60% stanowi kwota 2.045,88 zł., którą ustalono poprzez przemnożenie kwoty 2.013,66 zł. przez tenże wskaźnik.

Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie wnioskodawczyni nie zasługiwało na uwzględnienie i jako takie podlegało oddaleniu. Powołał się na przepis art. 21 ust. 1. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zgodnie z którym podstawę wymiaru emerytury dla osoby, która wcześniej miała ustalone prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy, stanowi:

- 1) podstawa wymiaru renty - w wysokości uwzględniającej rewaloryzację oraz wszystkie kolejne waloryzacje przypadające w okresie następującym po ustaleniu prawa do renty, z zastrzeżeniem art. 15 ust. 5, albo
- 2) podstawa wymiaru ustalona na nowo w myśl art. 15.

Przepis ust. 1 pkt 1 stosuje się przy ustalaniu podstawy wymiaru emerytury dla osoby, która **wcześniej miała ustalone prawo do emerytury.**

Odwołując się natomiast do treści art. 53 ust. 1 ww. ustawy – emerytura wynosi:

- 1) 24% kwoty bazowej, o której mowa w art. 19, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4, oraz
- 2) po 1,3% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych,
- 3) po 0,7% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów nieskładkowych - z uwzględnieniem art. 5

Cytowany artykuł w dalszej części stanowi, iż:

2. Przy obliczaniu emerytury okresy, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3 ustala się z uwzględnieniem pełnych miesięcy.
3. Emeryturę, której podstawę wymiaru stanowi podstawa wymiaru świadczenia, o którym mowa w art. 21 ust. 1 pkt 1 i ust. 2, oblicza się od tej samej kwoty bazowej, którą ostatnio przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru, a następnie emeryturę podwyższa się w ramach walor przypadających do dnia nabycia uprawnień do emerytury.
4. **Przepisu ust. 3 nie stosuje się, jeżeli zainteresowany po nabyciu uprawnień do świadczenia, którego podstawę wymiaru wskazał za podstawę wymiaru emerytury, podlegał co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym.**

Zatem przepis art. 53 ust. 4 cytowanej ustawy jednoznacznie stanowi, iż tylko tzw. część socjalna emerytury wyliczona jako 24% kwoty bazowej obowiązującej w dacie przyznania emerytury może być obliczona ponownie w przypadku, gdy po przyznaniu wcześniejszej emerytury przez co najmniej 30 miesięcy ubezpieczona podlegała ubezpieczeniu.

Przywołany powyżej przepis daje możliwość organowi rentowemu dokonania przeliczenia tylko tzw. części socjalnej emerytury. Dyspozycja tegoż przepisu nie daje podstaw Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych do uczynienia zadość żądaniu wnioskodawczyni i dokonania ponownego przeliczenia części stażowej emerytury.

Odnosząc się do wniosku skarżącej o wypłatę należności od dnia 24.04.2008 r. Sąd Okręgowy wskazał na treść art. 129 ust. 1 ustawy emerytalno-rentowej, który stanowi, iż świadczenie wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Biorąc pod uwagę fakt, iż przedmiotowy wniosek złożony został dnia 26.11.2014 r. organ rentowy słusznie przyznał skarżącej świadczenie od dnia 01.11.2014 r.

Apelację od powyższego wyroku złożyła wnioskodawczyni zaskarżając wyrok w całości zarzucając:

- nieuwzględnienie podczas wyrokowania wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8.05.2008 r. (sygn. akt I UZP 1/08), gdzie napisano, że emeryt ma prawo do ustalenia wysokości emerytury według kwoty bazowej z daty zgłoszenia wniosku o przeliczenie wysokości emerytury zarówno w zakresie tzw. części socjalnej, jak i części stażowej,
- błędne ustalenie faktyczne polegające na nieuwzględnieniu okresu podlegania przez skarżącą ubezpieczeniu społecznemu przez ponad 30 miesięcy.

Wskazując na powyższe podstawy apelująca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji oraz o zasądzenie od organu rentowego kosztów postępowania apelacyjnego.

### **Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:**

Apelacja nie może odnieść skutku. Sąd Okręgowy wydał trafne rozstrzygnięcie, które znajduje uzasadnienie w całokształcie okoliczności faktycznych sprawy oraz w treści obowiązujących przepisów prawnych.

Wysokość emerytury zależy od dwóch elementów: części stałej (socjalnej) świadczenia, tj. 24% kwoty bazowej, oraz części indywidualnej zależnej od lat okresów ubezpieczenia (składkowych i nieskładkowych) i wysokości przychodów uzyskiwanych w przyjętym okresie ubezpieczenia (podstawa wymiaru).

W dodanym, od dnia 1 lipca 2004 r., do art. 53 ustępie 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1240) mówi się, że przy obliczaniu emerytury - której podstawę wymiaru stanowi podstawa wymiaru ustalonej dawniej renty z tytułu niezdolności do pracy (art. 21 ust. 1 pkt 1) lub emerytury (art. 21 ust. 2 pkt 1) - stosuje się kwotę bazową ostatnio (czyli pierwotnie) przyjętą do ustalenia podstawy wymiaru, a następnie świadczenie podwyższa się, przy uwzględnieniu wszystkich terminów waloryzacji, do dnia nabycia prawa do emerytury. Aktualną kwotę bazową przyjmuje się tylko wtedy, gdy zainteresowany - po nabyciu uprawnień do świadczeń, których podstawę wymiaru wskazał za podstawę wymiaru emerytury - podlegał co najmniej 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub emerytalnemu i rentowym (art. 53 ust. 4), co zostało ocenione przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 24 kwietnia 2006 r., P 9/05 (OTK-A 2006, Nr 4, poz. 46) jako zgodne z konstytucyjnymi zasadami równości i sprawiedliwości społecznej.

W orzecznictwie sądowym - także w odniesieniu do sytuacji ustalania podstawy wymiaru emerytury dla osób, które miały wcześniej ustalone prawo do innej emerytury (art. 21 ust. 2 pkt 1) - podkreślono, że po dniu 1 lipca 2004 r. wysokość świadczenia podlega ustaleniu przy zastosowaniu art. 53 ust. 3-4. Tak też przedstawia się kwestia ustalania wysokości emerytury, do obliczenia której uwzględniono podstawę wymiaru innej emerytury (art. 53 ust. 3-4 w zw. z art. 21 ust. 2 pkt 1). W tej sytuacji - podobnie jak powyżej - podstawę wymiaru nowego świadczenia (np. emerytury w wieku powszechnym) stanowi zwaloryzowana podstawa wymiaru poprzednio przyznanej emerytury (np. wcześniejszej), zaś część socjalną ustala się jako 24% kwoty bazowej obowiązującej w dacie nabycia prawa do nowej emerytury, jeżeli zainteresowany posiada 30-miesięczny okres ubezpieczenia następujący po dacie przyznania pierwotnego świadczenia.

Potwierdzeniem prawidłowości zasad stosowanych przez sądy ubezpieczeń społecznych jest uchwała siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 10 września 2009 r. (sygn. I UZP 6/09, OSNP 2010/5-6/72), która jednoznacznie wskazuje, że kwotę bazową obowiązującą w dacie złożenia wniosku o emeryturę na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej przez osobę mającą ustalone prawo do wcześniejszej emerytury, która podlegała co najmniej 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, uwzględnia się tylko do obliczenia części socjalnej później ustalonej emerytury. Również sformułowanie, że „emeryturę, której podstawę wymiaru stanowi podstawa wymiaru świadczenia, o którym mowa w art. 21 ust. 1 pkt 1 i ust. 2, oblicza się od tej samej kwoty bazowej, którą ostatnio przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru” prowadzi do podobnego wniosku. W części stażowej czynności rachunkowych się bowiem nie dokonuje, albowiem tę stanowią odpowiednio do posiadanych okresów składkowych i nieskładkowych procenty zwaloryzowanej podstawy wymiaru wcześniejszej emerytury (tak w uzasadnieniu wyroku

Sądu Najwyższego z 1 czerwca 2010 r., sygn. II UK 397/09, LEX nr 611419). Sąd Apelacyjny podziela stanowisko wyrażone w ugruntowanej już linii orzeczniczej.

Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2008 r., I UZP 1/08, na którą powołuje się wnioskodawczyni nie ma zastosowania w niniejszej sprawie, bowiem zapadła na tle odmiennego stanu faktycznego. W uzasadnieniu tej uchwały Sąd Najwyższy wskazał m.in., że wysokość emerytury wyznacza tzw. część socjalna (24% kwoty bazowej) oraz część stażowa emerytury (1,3% podstawy wymiaru za każdy rok okresów składkowych i 0,7% za każdy rok okresów nieskładkowych). Przepis art.53 ust. 3 dotyczy przyjmowania do obliczeń określonej kwoty bazowej w zakresie części socjalnej emerytury. Przepis art. 53 ust. 4 wyłącza w pierwszym rzędzie zastosowanie przewidzianej art. 53 ust. 3 reguły dotyczącej kwoty bazowej w przypadku, kiedy zainteresowany po nabyciu uprawnień do świadczenia (wcześniejszej emerytury) podlegał co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym. Ponieważ mechanizm art. 21 ustawy znajduje zastosowanie do przypadków, kiedy emeryturę ustala się w następstwie osiągnięcia wieku, oznacza to w konsekwencji, że w przypadku dalszego podlegania ubezpieczeniu do obliczenia emerytury znajdują zastosowanie ogólne zasady ustawy emerytalnej regulujące wpływ podlegania ubezpieczeniu społecznemu (dalszego zatrudnienia) po nabyciu prawa do emerytury, także emerytury wcześniejszej, na pobierane dotychczas świadczenie. Są one zawarte w art. 110 ustawy emerytalnej. Zgodnie z tym przepisem wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w sposób określony w art. 15, z uwzględnieniem ust. 3, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego przypadającą w całości lub w części po przyznaniu świadczenia, a wskaźnik podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego. Stosownie do art. 15 ustawy emerytalnej, w celu obliczenia podstawy wymiaru emerytury (lub renty) należy wykorzystać między innymi element w postaci kwoty bazowej, o której mowa w art. 19 i która, zgodnie z tym przepisem, wynosi 100% przeciętnego wynagrodzenia pomniejszonego o potrącone od ubezpieczonych składki na ubezpieczenie społeczne w poprzednim roku kalendarzowym.

Równocześnie jednak art. 53 ust. 4 ma charakter przepisu szczególnego w stosunku do art. 110 ustawy przez to, że przewidziane w tym ostatnim przepisie zasady znajdują zastosowanie dopiero w przypadku, kiedy zainteresowany, pobierający wcześniejszą emeryturę, podlegał co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu. Przy krótszym okresie podlegania ubezpieczeniu społecznemu wysokość wcześniejszej emerytury będzie ustalana zgodnie z art. 21 ust.1 pkt 1 w związku z ust. 2 pkt 1 i w związku z art. 53 ust. 3 , tzn. przy zastosowaniu „tej samej kwoty bazowej, którą ostatnio przyjęto do ustalenia podstawy wymiaru". Świadczenie wnioskodawczyni zostało wyliczone od podstawy wymiaru przyjętej do wyliczenia dotychczas pobieranej emerytury, a nie obliczonej na nowo zgodnie z art. 15 ustawy emerytalnej, a zatem przyjęcie nowej kwoty bazowej mogło nastąpić jedynie w tzw. części socjalnej.

Brak było również podstaw do przyznania przeliczonego świadczenia za okres wcześniejszy niż miesiąc złożenia wniosku. Zgodnie z art. 116 ust. 1 ww. ustawy postępowanie w sprawach świadczeń wszczyną się na podstawie wniosku zainteresowanego, chyba że ustawa stanowi inaczej. Stosownie zaś do art. 129 ust. 1 ww. ustawy świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2.

Zaskarżona decyzja z dnia 17 grudnia 2014 r. przyznająca prawo do emerytury na podstawie art. 27 ww. ustawy od dnia 1 listopada 2014 r. (tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek), była prawidłowa. Wniosek o świadczenie został złożony w dniu 26 listopada 2014r. Natomiast w przypadku wnioskodawczyni nie zachodziła sytuacja, w której przyznanie świadczenia winno nastąpić z urzędu, stąd prawidłowo zastosowano zasadę wynikającą z art. 116 oraz art. 129 ust. 1 ww. ustawy, czyli przyznano je od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Należy mieć na uwadze, iż ubezpieczony uprawniony do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, winien mieć swobodę wyboru czasu, w którym składa wniosek o kolejne świadczenie, skoro wyliczenie nowego świadczenia (w razie podlegania po nabyciu uprawnień do wcześniej przyznanego świadczenia co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniom społecznym) następuje z uwzględnieniem do części socjalnej świadczenia nowej kwoty bazowej, tj. kwoty obowiązującej na dzień przyznania nowego świadczenia. Ubezpieczeni, wybierając czas, w którym występują o nowe świadczenie, często kierują się wysokością aktualnie obowiązującej kwoty bazowej i uznając ją za satysfakcjonującą występują

ze stosownym wnioskiem. Zastosowanie nowej kwoty bazowej do części socjalnej świadczenia może bowiem mieć miejsce wyłącznie w sytuacji nabycia nowego świadczenia dla osoby, która uprzednio również była uprawniona do świadczenia z ubezpieczenia społecznego i po nabyciu uprawnień do poprzedniego świadczenia podlegała co najmniej przez 30 miesięcy ubezpieczeniu społecznemu lub ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym (art. 53 ust. 4 ww. ustawy). Brak jest ponadto przepisów zobowiązujących Zakład Ubezpieczeń Społecznych do pouczania o możliwości zgłaszania wniosku o nowe świadczenie.

W tym stanie rzeczy, nie znajdując podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.

SSA Monika Kiwiorska-Pająk SSA Barbara Staśkiewicz SSA Ireneusz Lejczak

R.S.